

1.08 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci
1.08 Published Scientific Conference Contribution

Mateja Jeraj*

ARHIVSKO GRADIVO KULTURNIH USTANOV - LASTNO VARSTVO DA ALI NE?

Izvleček:

Kulturne ustanove pogosto izražajo željo po lastnem varstvu arhivskega gradiva, ki ga hranijo, vsekakor pa to velja za muzeje, galerije in gledališča nacionalnega pomena, ki sodijo v pristojnost Arhiva Republike Slovenije. Kako ukrepati? Pokazati razumevanje za njihove želje ali vztrajati pri predaji njihovega gradiva pristojnemu arhivu? Razlogi govorijo tako v prid prve kot druge možnosti. Po eni strani te ustanove zaenkrat večinoma ne izpolnjujejo vseh pogojev, ki jih za lastno varstvo zahteva 62. člen ZVDAGA, po drugi strani pa v prid druge možnosti govorijo številni razlogi, od zgodovinskega razvoja arhivov in muzejev na Slovenskem do dejstva, da muzejske, galerijske, gledališke in druge zbirke brez spremljajoče dokumentacije nimajo prave uporabne vrednosti. Zato bi bilo najustreznejše, da arhivi tiste kulturne ustanove, ki to želijo, vzpodbudimo k zagotovitvi vseh tistih pogojev, ki jih za vzpostavitev lastnega varstva zahteva obstoječa zakonodaja.

Ključne besede:

arhivi, muzeji, galerije, gledališča,
arhivska zakonodaja, arhivsko gradivo, lastno varstvo arhivskega gradiva

Abstract:

In-house Protection of Archival Material in Cultural Establishments: For or Against?

Cultural establishments have often expressed their preference for the in-house protection of archival material in their possession; this certainly holds true for museums, galleries and theatres of national significance falling under the competence of the Archives of the Republic of Slovenia. What action should be taken? Should such preferences be respected or should the archival material in their possession be handed over to the competent archives? There are arguments in favour of both options. On the one hand, these establishments have often failed to meet all the required conditions for the in-house protection stipulated by Article 62 of the Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act; on the other hand, there are several arguments in favour of the second option, amongst them are the way in which archives and museums developed in the Slovenian territory, and the fact that the museum, gallery, theatre and other collections lack the functional value if consulted without related supporting documents. Bearing these in mind, the archives would do best to encourage the interested cultural establishments to comply with all statutory conditions for setting up the in-house protection.

Key words:

archives, museums, galleries, theatres,
archival legislation, archival holdings, in-house protection of archival holdings

---

* Dr. Mateja Jeraj, višji svetovalec I, Arhiv Republike Slovenije, Zvezna ulica 1, 1000 Ljubljana, Slovenija.

O varstvu javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki ga hranijo "nearhivske" ustanove, je bilo v preteklih desetletjih že marsikaj povedanega in zapisanega. Tovrstna problematika je bila že večkrat tema arhivskih posvetovanj, prispevki pa so bili objavljeni v različnih strokovnih in znanstvenih revijah. Precejšnja pozornost je bila namenjena razmejitvi dejavnosti na področju varstva arhivskega gradiva med arhivi, muzeji in knjižnicami. Pri tem je bilo mišljeno predvsem tisto arhivsko gradivo, ki ga kulturne, znanstvene, raziskovalne in druge ustanove hranijo kot del svojih zbirk (muzejskih, galerijskih, knjižničnih in drugih). Veliko manj pozornosti je bilo posvečene arhivskemu gradivu, ki nastaja ob delovanju teh ustanov.¹ To gradivo naj bi po določenem časovnem razdobju praviloma prevzemali pristojni arhivi. Vendar pa ustanove, pri katerih nastaja, pogosto izražajo željo, da bi same hranile tudi to arhivsko gradivo, vsekakor pa to velja za muzeje, galerije in gledališča nacionalnega pomena, ki sodijo v pristojnost Arhiva Republike Slovenije. Kako ukrepati? Pokazati razumevanje za njihove želje ali vztrajati pri predaji njihovega gradiva pristojnemu arhivu? Razlogi govorijo v prid tako prve kot tudi druge možnosti.

NAJPREJ PA POGLEJMO, KAJ PRAVI ZAKONODAJA

Arhivska zakonodaja, tako sedanja kot pretekla, je tudi dopuščala oziroma dopušča možnost, da lahko ustanove, ki to želijo, pod določenimi pogoji same skrbijo za svoje arhivsko gradivo.

Prav daleč v preteklost ne bomo posegali, začeli bomo s prvim "arhivskim zakonom", sprejetim v drugi jugoslovanski državi, ki je veljal za celotno območje Federativne ljudske republike Jugoslavije, kamor je tedaj kot ena od republik sodila tudi Slovenija.² Splošni zakon o državnih arhivih³ z 21. 1. 1950 je poleg ustanovitve državnega arhiva FLRJ, državnih arhivov tedanjih ljudskih republik in mestnih arhivov (2. člen) omogočal tudi posameznim državnim ustanovam in družbenim organizacijam, da so zbirale in hranile "zgodovinski arhivski material, ki je nastal pri njihovem delu" (3. člen, 1. odstavek). A ne le njim. Tudi akademije znanosti, univerze, muzeji, znanstveni inštituti in druge znanstvene ter kulturne ustanove so lahko imele "zbirke zgodovinskega arhivskega materiala". V tem primeru pa jim je zakon predpisal določene obveznosti - pristojnim državnim arhivom so morale pošiljati sumaren popis svojega "zgodovinskega arhivskega materiala". Ustanovitev in obseg teh zbirk naj bi predpisal minister za znanost in kulturo FLRJ oziroma predsednik komiteja ljudske republike, pristojen za vprašanja znanosti in kulture (3. člen, 2. odstavek).

Leto in pol po sprejetju nove zvezne ustave (aprila 1963) je izšel Splošni zakon o arhivskem gradivu (novembra 1964), 16. februarja 1966 pa je na njegovi podlagi tudi Slovenija dobila svoj prvi "arhivski zakon" - Zakon o arhivskem gradivu in arhivih.⁴ Tudi ta zakon je omogočal obstoj posebnih arhivov. Republiški upravni

---

¹ Več o tem na primer v: *Muzeji in arhivi med konkurenco in sodelovanjem pri varstvu arhivskega gradiva*, Arhivi, str. 29-32 in Žumer, *K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah*, 19. zborovanje, Arhivsko društvo Slovenije in Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, *Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva*, str. 16-37.

² *Razvoj zakonodaje, tudi za čas pred koncem druge svetovne vojne, obravnavajo na primer naslednji prispevki: Žontar, Pravno urejanje varstva arhivskega gradiva za slovensko ozemlje do zadnje spremembe zakona, Arhivski predpisi v Republiki Sloveniji*, str. 5-29; Žontar, *Predpisi, ki urejajo arhivsko dejavnost*, Arhivi, str. 5-36; Zaletelj, *Zgodovinski pregled zakonodaje o spomeniškem varstvu in arhivih*, Arhivi, str. 29-39.

³ *Uradni list FLRJ*, št. 12/1950.

⁴ *Uradni list SRS*, št. 4/1966.

organi za narodno obrambo, za notranje zadeve in Centralni komite Zveze komunistov Slovenije so lahko samostojno opravljali "službo varstva arhivskega in registraturnega gradiva, ki je nastalo na njihovem delovnem področju" (31. člen), zavodi za proučevanje "zgodovine delavskega gibanja in ljudske revolucije" pa so lahko opravljali "službo varstva" za arhivsko gradivo, ki so ga sami hranili, pa tudi za gradivo, ki so ga imeli občani in razna društva, če je to gradivo po izvoru sodilo v delovno področje teh zavodov (32. člen). Varstvo določenih vrst arhivskega ali registraturnega⁵ gradiva in opravljanje posameznih nalog v zvezi z njim je lahko arhiv s pogodbo zaupal tudi posameznim organom in organizacijam ter določil pogoje za njihovo uporabo. Če je arhiv ugotovil, da ti organi in organizacije ne izpolnjujejo pogojev, pod katerimi jim je bilo gradivo zaupano, jim ga je lahko odvzel (33. člen). Te organizacije sicer niso bile precizirane, a je iz vseh strokovnih prispevkov mogoče razumeti, da so določila tega člena vsekakor veljala tudi za muzeje in druge kulturne ustanove.

Leta 1973 je izšel noveliran (spremenjen in dopolnjen) Zakon o arhivskem gradivu in arhivih⁶, a glede varstva arhivskega gradiva izven arhivskih ustanov ni prinesel nič novega.⁷

Tudi Zakon o naravni in kulturni dediščini iz leta 1980⁸, ki je združil področja, ki so jih prej pokrivali kar štirje posamezni republiški zakoni⁹, je v 102. členu dopustil možnost, da lahko posamezen ustvarjalec arhivskega gradiva zanj skrbi sam: "Arhiv lahko s pogodbo prepusti posameznim organom in organizacijam določene vrste arhivskega gradiva in jim zaupa opravljanje posameznih nalog v zvezi z njim ter hkrati določi tudi pogoje za uporabljanje tega gradiva." Vprašanje lastnega varstva je torej še zmeraj lahko uredil pristojni arhiv na podlagi pogodbe. Ta zakon je prav tako kot zakona iz let 1966 in 1973 dopuščal možnost prepustitve arhivskega gradiva različnim organizacijam, tudi muzejem, knjižnicam in drugim kulturnim ustanovam. Čeprav je bila takšna ureditev uzakonjena že prej in kljub temu da v obdobju od 1966 do 1981 ni bilo niti enega primera formalne prepustitve arhivskega gradiva po pogodbi, je prišlo po sprejetju Zakona o naravni in kulturni dediščini do precejšnjih kritik in dvomov v pravilnost takšne rešitve. Prihajalo je do pritožb, da muzeji večkrat presegajo zakonska pooblastila, da na terenu še naprej "pobirajo" tedaj javno gradivo sindikatov in društev, da imajo specialni muzeji¹⁰ več arhivskega gradiva kot muzealij ipd.¹¹ Kljub kritikam pa je 102. člen Zakona o naravni in kulturni dediščini "obrodil" nekaj praktičnih rezultatov. V letih od 1981 do 1997 so bile sklenjene tri pogodbe o prepustitvi arhivskega gradiva: tedanji Arhiv Socialistične republike Slovenije (SRS) jo je sklenil z Univerzo Edvarda Kardelja v Ljubljani in Slovenskim

⁵ Namesto današnjega pojma dokumentarno gradivo se je takrat uporabljal termin registraturno gradivo.

⁶ Uradni list SRS, št. 34/1973.

⁷ Glej: Zaletelj, *Zgodovinski pregled zakonodaje o spomeniškem varstvu in arhivih*, Arhivi, str. 33.

⁸ Uradni list RS, št. 63/1980.

⁹ Zakon o varstvu narave (Uradni list SRS, št. 7/1970), Zakon o varstvu kulturnih spomenikov (Uradni list SRS, št. 26/1961), Zakon o muzejih (Uradni list SRS, št. 32/1959 in 11/1965), Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (Uradni list SRS, št. 34/1973).

¹⁰ Kot specialni muzeji so bili mišljeni Slovenski šolski muzej, Slovenski gledališki muzej, tedanji Arhitekturni muzej (danes Muzej za arhitekturo in oblikovanje), nekdanji muzeji ljudske revolucije (danes za novejšo zgodovino) ipd.

¹¹ Žumer, *K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah*. Zbornik referatov z 19. zborovanja Arhivskega društva Slovenije, Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva, str. 19.

šolskim muzejem, Zgodovinski arhiv Ljubljana pa s Tehničnim muzejem Železarne Jesenice.¹²

Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (ZAGA)¹³ iz leta 1997,¹⁴ prvi arhivski zakon, ki je bil sprejet po osamosvojitvi Slovenije, je v 19. členu določal, da "javnoppravna oseba lahko sama zagotovi varstvo lastnega arhivskega gradiva na podlagi dovoljenja ministra". Zdaj ni mogel pristojni arhiv več sam dovoliti neki organizaciji lastnega varstva na podlagi pogodbe, ampak je bilo potrebno dovoljenje pristojnega ministra. Ta je lahko izdal takšno dovoljenje "zaradi posebnega statusnega položaja javnopravne osebe ali posebne narave dejavnosti, ki jo javnoppravna oseba opravlja na področju znanosti, visokega šolstva ali informiranja". Dovoljenje pa je bilo lahko izdano le, če je minister ugotovil, "da javnoppravna oseba razpolaga s potrebnimi in primernimi prostori ter opremo, z usposobljenimi strokovnimi delavci in izkaže zagotovljena sredstva za opravljanje varstva lastnega arhivskega gradiva". Z dovoljenjem je bil določen tudi pristojni arhiv (19. člen). ZAGA je torej kritizirano "prepustitev" gradiva s pogodbo nadomestil z dovoljenjem pristojnega ministra na podlagi izpolnjenih ustreznih pogojev. Vendar pa je bila, kakor je ugotavljal Vladimir Žumer, "dikcija tega člena pomanjkljiva", saj javnopravne osebe s področja kulture tudi v tem zakonu niso bile eksplicitno navedene. Poleg tega je bila podelitev dovoljenja predvidena le za "lastno gradivo", kar bi bilo lahko interpretirano "le kot gradivo, ki je nastalo pri delovanju javnopravne osebe in njenih predhodnikov", nedorečeno pa je ostalo vprašanje arhivskega gradiva, "ki ga je javnoppravna oseba zbrala in je bila last drugih pravnih in fizičnih oseb". Zaradi tako nedorečenega 19. člena bi lahko podeljevanju koncesij muzejem in knjižnicam tudi oporekali, za kar pa po Žumrovem mnenju ni bilo "tehtnih strokovnih argumentov".¹⁵

O "lastnem varstvu arhivskega gradiva" govori tudi 62. člen sedaj veljavnega Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih - ZVDAGA.¹⁶ Takole pravi:

"(1) Javnopravna oseba lahko sama zagotovi varstvo lastnega arhivskega gradiva na podlagi dovoljenja ministra, pristojnega za arhive.

(2) Minister, pristojen za arhive, izda dovoljenje iz prejšnjega odstavka zaradi posebnega statusnega položaja javnopravne osebe ali posebne narave dejavnosti, ki jo javnoppravna oseba opravlja na področju znanosti, visokega šolstva, kulture ali informiranja. Z dovoljenjem se določi tudi pristojni arhiv.

(3) Dovoljenje iz prvega odstavka tega člena se izda, ko minister, pristojen za arhive, ugotovi, da javnoppravna oseba razpolaga s potrebnimi in primernimi prostori ter opremo, z

---

¹² Žumer, K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah. Zbornik referatov z 19. zborovanja Arhivskega društva Slovenije, Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva, str. 19.

¹³ Uradni list RS, št. 20/1997.

¹⁴ V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so področja, ki jih je po letu 1980 pokrival Zakon o naravni in kulturni dediščini, večinoma spet dobila svoje posebne zakone.

¹⁵ Žumer, K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah. Zbornik referatov z 19. zborovanja Arhivskega društva Slovenije, Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva, str. 19.

¹⁶ Uradni list RS, št. 30/2006.

usposobljenimi strokovnimi uslužbenci in izkaže zagotovljena sredstva za opravljanje varstva lastnega arhivskega gradiva.

(4) Javnopravna oseba iz prvega odstavka tega člena je pristojnemu arhivu dolžna posredovati letni program dela in poročilo o delu."

V tem zakonu so javnopravne osebe s področja kulture izrecno navedene, njihove naloge v primeru lastnega varstva so bolj precizirane, vendar je vseeno nekoliko presenetljivo, da zagotavljanje dostopnosti gradiva, tako poudarjeno v Zakonu o naravni in kulturni dediščini, v tem zakonu (kakor tudi v prejšnjem ZAGA) ni posebej izpostavljeno.

V obdobju od leta 1997 do danes je sicer prišlo do nekaj primerov podelitve dovoljenja za lastno varstvo arhivskega gradiva ustanovam, ki naj bi izročale svoje arhivsko gradivo Arhivu Republike Slovenije (RTV Slovenija, SAZU itd.), vendar pa med njimi ni nobene od na tem mestu obravnavanih kulturnih ustanov. Prav tako tudi nobena od njih do sedaj še ni predala arhivskega gradiva o svojem delovanju pristojnemu arhivu - Arhivu Republike Slovenije. Stanje je torej takšno, da slovenski nacionalni muzeji, galerije in gledališča sami opravljajo naloge varstva lastnega arhivskega gradiva, čeprav to varstvo še ni urejeno v skladu z zakonskimi določbami. Stanje bo tako treba uskladiti z zahtevami zakonodaje, pri čemer se bo treba odločiti, ali prevzeti njihovo arhivsko gradivo v arhiv ali pa predlagati pristojnemu ministru, da jim izda dovoljenje za izvajanje lastnega varstva.

Najprej bomo skušali ugotoviti, kateri so **razlogi, zaradi katerih bi bilo smiselno, da bi kulturne ustanove same skrbele za svoje arhivsko gradivo:**

1 Zgodovinski razvoj slovenskih arhivov

Muzeji, muzejska in zgodovinska društva so bili na slovenskem ozemlju ustanovljeni precej pred arhivi. Najprej so arhivsko gradivo zbirale in popisovale različne ustanove, društva in posamezniki. Prvi zametki arhiva kot institucije segajo v leto 1859, ko je Historično društvo za Kranjsko predlagalo ustanovitev deželnega arhiva, vendar pa je arhiv začel delovati kot del tedanjega Deželnega (predhodnika današnjega Narodnega) muzeja. Vse do tedaj zbrano gradivo je dobilo prostore v leta 1887 dograjeni muzejski zgradbi. V obdobju prve Jugoslavije, leta 1926, je bil sicer ustanovljen Državni arhiv, a je bil še vedno ena od organizacijskih enot muzeja. Šele 31. oktobra 1945 je Narodna vlada Slovenije z odlokom ustanovila samostojno osrednjo slovensko arhivsko ustanovo z nazivom Osrednji državni arhiv Slovenije, ki se je leta 1953 preimenoval v Državni arhiv Slovenije, leta 1966 v Arhiv Slovenije, leta 1979 v Arhiv Socialistične republike Slovenije in leta 1991 v Arhiv Republike Slovenije.¹⁷ Razvoj osrednjega državnega arhiva pa ni osamljen primer. Tudi več drugih slovenskih arhivov je nastalo na podlagi arhivskega gradiva, ki so ga zbrali različni muzeji in društva (Pokrajinski arhiv Maribor, zgodovinski arhivi Celje, Nova Gorica in Ptuj, "v velikem delu" tudi ljubljanski regionalni arhiv, razen njegovega jedra, nekdanjega mestnega arhiva ljubljanskega, ki se je razvil iz mestne uprave oziroma registrature).¹⁸ Nič čudnega torej, da slovenski muzeji še vedno hranijo del

---

¹⁷ Gašper Šmid in Vladimir Žumer, *Arhiv Republike Slovenije*, str. 2.

¹⁸ Žumer, *K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah. Zbornik referatov z 19. zborovanja Arhivskega društva Slovenije, Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva*, str. 18.

arhivskega gradiva oziroma da se še zmeraj vsaj deloma ukvarjajo tudi z njegovim zbiranjem.¹⁹

2 Kulturne ustanove, zlasti muzeji, že sedaj hranijo večji ali manjši del arhivskega gradiva kot del svojih muzejskih, galerijskih ali gledaliških zbirk.

Vzrokov za to je več. Eden od njih nedvomno izhaja iz zgoraj opisanega zgodovinskega razvoja arhivov na Slovenskem, drugi pa je v tem, da so nekatere muzealije tudi v obliki pisanih dokumentov, fotografij, filmov, razglednic, plakatov, brošur itd. in v nekaterih primerih je zelo težko ločiti med arhivskim gradivom in muzealijo (zlasti v primeru plakatov, razglednic, fotografij ipd.). Večina arhivskega gradiva v muzejih ima značaj "muzejskih arhivskih zbirk" in ni prišla v muzej po načelu provenience. Zato muzeji v glavnem ne hranijo celotnih arhivskih fondov, ampak le njihove manjše dele, velikokrat le posamezne dokumente. V muzeje so prišli na različne načine, največkrat ob pripravah tematskih razstav, ko se muzealci sistematično lotijo zbiranja tako muzejskega kot arhivskega gradiva, pomembnega za predstavitev določene teme. Dogaja pa se tudi, da svoje arhivsko gradivo ponudijo muzeju kot darilo ali v odkup posamezniki in društva, pogosto zaradi tega, ker so muzeji v svojih okoljih večkrat bolj poznani kot arhivi, a tudi zaradi tega, ker marsikdo meni, da bo ustanova, ki se ukvarja le z ozko določenim vsebinskim področjem, bolje skrbela za njihovo gradivo kot arhivi, ki skrbijo za gradivo najrazličnejših ustvarjalcev in širokih časovnih obdobj. Zato na primer Slovenski šolski muzej hrani gradivo o pedagoških delavcih in učiteljskih društvih, Muzej za arhitekturo in oblikovanje osebne zapuščine pomembnih arhitektov, Slovenski gledališki muzej zapuščine gledaliških umetnikov, Muzej za novejšo zgodovino gradivo revolucionarjev in partizanskih borcev ipd. Včasih se muzeji in arhivi sicer dogovorijo za predajo takšnega gradiva pristojnemu arhivu, večinoma kadar gre za celoten fond določenega ustvarjalca, največkrat pa muzealci arhivsko gradivo štejejo za muzejsko arhivsko zbirko in z njim ravnavajo tako kot z drugimi muzejskimi eksponati - inventarizirajo jih v muzejske inventarje.²⁰

Arhivsko gradivo, še posebej gradivo pomembnih posameznikov z določenega področja, pa ne hranijo le muzeji, ampak tudi galerije, gledališča²¹, druge kulturne in znanstvene ustanove, na primer Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Narodna in univerzitetna knjižnica itd.

V preteklosti je že velikokrat prihajalo do poskusov enotnega hranjenja arhivskega gradiva v pristojnih arhivih oziroma do jasne razdelitve gradiva med arhivi, muzeji, knjižnicami, a do kakšnega natančnejšega dogovora do sedaj še ni prišlo. Dejstvo je, da različne "nearhivske" ustanove še vedno hranijo arhivsko gradivo kot del muzejskih, galerijskih in drugih zbirk ter za to gradivo na nek način tudi skrbijo, čeprav ne vedno po tistih načelih, po katerih se ravnavajo arhivi.

---

¹⁹ Janez Kopač, *Razmejitev arhivskega gradiva med arhivi in muzeji*, Arhivi, str. 23.

²⁰ Janez Kopač, *Razmejitev arhivskega gradiva med arhivi in muzeji*, Arhivi, str. 24-25.

²¹ Čeprav obstaja Slovenski gledališki muzej, pa posamezna gledališča vsega arhivskega gradiva niso predala temu muzeju (vsekakor to velja Slovensko narodno gledališče v Ljubljani).

3 Arhivskega gradiva, ki je nastalo - in nastaja - ob delu kulturnih ustanov, je navadno bistveno manj kot arhivskega gradiva, ki ga te ustanove hranijo kot del svojih muzejskih, galerijskih ali drugih zbirk

Če pogledamo na primer količine arhivskega gradiva, ki so nastajale ob delu Slovenskega šolskega muzeja, lahko vidimo, da je tako v preteklosti kot v zadnjih letih nastalo približno le za eno do dve arhivski škatli takšnega gradiva. To je zelo malo, če upoštevamo količino gradiva, za katerega skrbi muzejski arhivski oddelek, ki je zelo raznovrstno ter obsega različna časovna obdobja. Zelo obsežna je na primer Zbirka šolskih uradnih spisov, ki sega tja do 16. stoletja, vsebuje pa odloke, razne dopise, učne sezname, učne načrte, šolske kronike, zapisnike učiteljskih konferenc, inšpekcijske zapisnike in še bi lahko naštevali.²²

Kakšno pa je pravzaprav tisto arhivsko gradivo, ki nastaja ob delovanju neke kulturne ustanove in bi praviloma sodilo v pristojni arhiv? Razdelimo ga lahko na dva dela: na splošni in posebni del. V splošni del sodi gradivo, ki nastaja pri poslovanju večine kulturnih ustanov. To so dokumenti o ustanovitvi, ukinitvi, statusnih spremembah, likvidaciji ustanove ipd., dokumenti o notranji organizaciji (statuti, pravilniki, poslovniki, interna navodila ipd.), dokumenti o volitvah, imenovanjih in razrešitvah vseh organov ustanove, dokumenti o delovanju in poslovanju ustanove (zapisniki sej, vključno z gradivom raznih teles muzeja - skupščin, svetov, odborov, komisij ipd.; zapisniki konferenc, posvetov, zborovanj ipd. (z gradivom), letni delovni plani in letna delovna poročila; razne statistike, analize ipd.; pomembna korespondenca; gradivo o sodelovanju z domačimi in tujimi kulturnimi ustanovami in posamezniki - pogodbe itd.; gradivo o seminarjih, posvetovanjih ipd.; evidence, ki nastajajo pri pisarniškem poslovanju - delovodniki, kartoteke, klasifikacijski načrti ipd. - na papirju in v elektronski obliki), finančno gradivo (letni proračuni in zaključni računi (bilance), analize finančnega poslovanja, nadzor nad finančnim poslovanjem (inšpekcije, revizije), javna naročila), gradivo o premoženjsko-pravnih zadevah (lastništvo nepremičnin in zemljiškoknjžne zadeve, pogodbe - na primer o najemu ali oddaji prostorov, gradbena dokumentacija, investicijsko-tehnična dokumentacija - na primer objektov, inštalacij, strojev, javni natečaji), gradivo o delovnih razmerjih (akti o sistemizaciji delovnih mest, letni kadrovske načrti oziroma načrti za daljše obdobje, matične knjige zaposlenih, personalne mape zaposlenih - le za vodilno in strokovno osebje, dokumentacija o pokojninskem ali invalidskem zavarovanju, nagrade in odlikovanja, nesreče pri delu, disciplinska komisija - zapisniki). Drugi del predstavlja gradivo, ki je specifično za posamezno ustanovo. V muzejih so to inventarne knjige (največkrat najpomembnejša dokumentacija o muzejskih eksponatih), ki vsebujejo vse bistvene podatke o izvoru, identiteti in zgodovini muzealije²³, gradivo o novih pridobitvah muzeja (darila, nakupi, volila, depoziti) in izposojah gradiva²⁴, popisi in drugo gradivo o stalnih in drugih zbirkah²⁵,

²² Okoliš, *Sto let od ustanovitve Slovenskega šolskega muzeja in njegov arhivski oddelek*, Arhivi, str. 103-106; Vovko, *Arhiv Slovenskega šolskega muzeja*, Arhivi, str. 120-121.

²³ Slovenski etnografski muzej na primer vodi inventarne knjige v dvojniki, en izvod je shranjen na dislociranem varnem mestu. Natisnjene so na najkvalitetnejšem papirju s kvalitetnim laserskim tiskalnikom. Inventarne knjige so skrbno vodene, vezane, oštevilčene in podpisane s strani odgovorne osebe.

²⁴ Slovenski etnografski muzej na primer vodi "knjigo vhodov", v katero so zavedeni vsi podatki o prejetih muzejskih eksponatih (ki jih je muzej dobil kot darilo, volilo ali pa so bili pridobljeni za nakupom), o vseh izposojenih eksponatih in tudi o njihovi vrnitvi. "Knjiga vhodov" je v dveh oblikah: v obliki obrazcev na papirju in v digitalni obliki.

²⁵ Nekateri muzeji imajo med drugim obsežne fototeke - tako v klasični kot v digitalni obliki, zbirke zgoščenk, Prirodoslovni muzej Slovenije ima na primer arhiv živalskih zvokov.

dokumentacija o razstavah (stalnih in priložnostnih), gradivo o različnih dogodkih, ki jih organizira muzej (delavnice, različne prireditve itd.), gradivo o publicistični dejavnosti muzeja, pomembno gradivo posameznih kustosov in sodelavcev muzeja,²⁶ pomembno gradivo specifičnih oddelkov muzeja (knjižnice, restavratorskega oddelka ipd.).

4 Pomen arhivskega gradiva, nastalega ob delovanju posamezne ustanove, za njeno delo

Muzejskih in galerijskih zbirk skorajda ni mogoče uporabljati brez pripadajoče dokumentacije. Inventarne knjige so vsekakor neločljiv del zbirk, prav tako je za delo ustanov neobhodno potrebna dokumentacija o prihodu in izposoji muzealij ali galerijskih eksponatov. Z zgodovino o delovanju neke ustanove, najsi bo to muzej, galerija ali gledališče, se največkrat ukvarjajo njeni sedanji ali nekdanji sodelavci ali pa ljudje, ki so z ustanovo na kakršenkoli način povezani, zato dokumentacija o njenem delovanju najbolje služi uporabi, če se nahaja v prostorih dotične ustanove.

5 Kulturne ustanove pogosto hranijo več gradiva, kot bi ga pristojni arhiv z navodilom o odbiranju in izločanju arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva določil kot arhivsko gradivo

Za takšen primer bi morda lahko uporabili besede, ki jih je Jože Žontar zapisal pred tremi desetletji, ob sprejemu Zakona o naravni in kulturni dediščini: "Poleg tega, kar zakon razglaša za arhivsko gradivo, pa je še dosti dokumentov, ki nimajo v državnem smislu epiteta arhivsko gradivo, a imajo pomen kot kulturna dediščina, ker pač imajo v večji ali manjši meri vrednost za širši ali ožji krog, s tem pa tudi pomen v družbenem smislu, saj družba ni samo država, ampak tudi krajevna skupnost, kulturno društvo, gasilsko društvo in podobno."²⁷ Pri tem je sicer mislil predvsem na gradivo tistih družbenopravnih oseb in društev, ki ne izročajo svojega gradiva arhivom, saj naj bi njihovo gradivo ne imelo lastnosti arhivskega gradiva. Vendar pa je dopustil možnost, da ima lahko tudi del dokumentarnega gradiva lastnosti arhivskega gradiva, čeprav ne "s strogo formalnega vidika".²⁸ Nekaj podobnega bi morda lahko rekli tudi za tisto dokumentarno gradivo kulturnih ustanov, ki s "formalnega" vidika nima lastnosti arhivskega gradiva. Glede na to, da pri njihovem delovanju nastaja le malo gradiva, te ustanove velikokrat hranijo vse nastalo gradivo, pogosto tudi tisto, ki ga arhivi ne bi določili kot arhivsko in ga ne bi prevzeli v hrambo. Tudi to gradivo pa lahko včasih pripomore k poznavanju dela te ustanove - če je gradiva malo, je lahko pomemben prav vsak, tudi z arhivskega vidika nepomemben ali manj važen dokument.

6 Močna povezanost kulturnih ustanov in gradiva

Starejše gradivo, ki so ga marsikje pridobili že veliko pred ustanovitvijo arhivov, je danes pravzaprav že del muzejske identitete. Gradivo, ki so ga zbrali na terenu in vključili v svoje zbirke pozneje, je povezano z ustanovo tudi zaradi truda, ki so ga vložili v njegovo pridobivanje. Za pridobitev posameznih vrst arhivskega gradiva je namreč "potrebno veliko osebnega prizadevanja in vztrajnega terenskega

---

²⁶ *Raziskave in zapisi o raziskavah, tudi o tistih na terenu, risbe, ki nastajajo ob terenskih raziskavah, seminarske naloge študentov ipd.*

²⁷ Žontar, *Predpisi, ki urejajo arhivsko dejavnost, Arhivi, str. 9.*

²⁸ Žontar, *Predpisi, ki urejajo arhivsko dejavnost, Arhivi, str. 9.*

dela", zaupanje darovalcev si je nemalokrat težko pridobiti, nakup in restavriranje posameznih delov gradiva pa je končno povezano tudi z določenimi stroški. Prav tako so kulturne ustanove običajno močno navezane tudi na gradivo, ki nastaja pri njihovem delovanju.

7 Uporaba arhivskega gradiva

Iz čustvenega odnosa do gradiva izhaja tudi skrb za njegovo popularizacijo in uporabo. Varstvo kulturne dediščine (tudi arhivsko gradivo je kulturni spomenik!²⁹) ima, če pritrdimo Jožetu Žontarju, zelo širok pomen in ne obsega le strogo strokovnega dela: "Varstvo je zelo širok pojem in se ne omejuje samo na tisto, kar naj opravlja stroka npr. z arhivskim gradivom, torej se ne giblje samo na relaciji strokovnjaki in stvari, temveč zajema širše in mnogotere relacije. Varstvo ni namenjeno samo ohranjanju stvari, temveč je namenjeno zlasti temu, kar nam te stvari lahko danes pomenijo ali nudijo, kako lahko bogatijo našo vednost o kulturi, naše kulturno življenje, kulturnost našega okolja itd. Varstvo je torej tudi sodelovanje v vzgojno-izobraževalnem procesu, varstvo je tudi dajanje nasvetov posameznikom, varstvo je tudi publiciranje, ne samo za strokovne kroge oziroma strokovne potrebe, ampak tudi za širše, bolj popularne potrebe."³⁰ Za takšno varstvo svojega gradiva pa so posamezne kulturne ustanove najbrž najboljše usposobljene.

Kakšni pa so **razlogi**, ki govorijo v prid drugi možnosti, **da bi kulturne ustanove morale svoje arhivsko gradivo predati pristojnemu arhivu?**

A) Pravni vidik

Jože Žontar ga je ob razlagi Zakona o naravni in kulturni dediščini takole predstavil: "V primeru, če varovalec arhivskega gradiva ni aktiven in se z arhivskim gradivom dogajajo nepravilnosti, je za to odgovoren pred družbo arhiv in ne varovalec. Ta je sicer odgovoren arhivu po pogodbi, toda pred družbo je v vsakem primeru odgovoren arhiv tako za arhivsko gradivo, ki ga sam upravlja, kakor tudi za arhivsko gradivo, ki ga je prepustil v upravljanje po pogodbi drugemu." Branko Šuštar je misel še takole dopolnil: "Arhiv je namreč odgovoren za slab izbor oziroma napačno presojo pogojev, ki jih za opravljanje arhivskih nalog nudi muzej." Prav zaradi tega so bili pogoji, ki so jih arhivi določili s pogodbo o prepustitvi gradiva v lastno varstvo dokaj strogi: primerno materialno varstvo, dostopnost arhivskega gradiva (vključno s prostorom za študijsko in znanstveno raziskovanje), delavec, zadolžen za arhivske strokovne naloge, je moral imeti visoko izobrazbo in enak strokovni izpit kot arhivist v javnem arhivu.³¹

Zgoraj navedene besede o neprijetnostih, povezanih z odgovornostjo arhivov, ki so sklenili pogodbe s posameznimi ustanovami o lastnem varstvu, so bile sicer zapisane v času, ko je bila v veljavi zakonodaja, ki je določala pogodbo med pristojnim arhivom in ustanovo, sedanji ZVDAGA pa zahteva dovoljenje pristojnega ministra. Danes naj bi bil torej po zakonu odgovoren minister za kulturo in ne arhiv. Kljub temu pa je pravni vidik, o katerem je govoril Jože Žontar, še vedno neprijeten tudi za arhive. Minister namreč ne ugotavlja sam, v kolikšni meri je posamezen ustvarjalec usposobljen za izvajanje lastnega varstva svojega arhivskega gradiva.

²⁹ ZVDAGA, 7. člen.

³⁰ Žontar, *Predpisi, ki urejajo arhivsko dejavnost, Arhivi, str. 8.*

³¹ Šuštar, *Muzeji in arhivi med konkurenco in sodelovanjem pri varstvu arhivskega gradiva, Arhivi, str. 27.*

Navadno je pristojni arhiv tisti, ki presodi ustvarjalčne pogoje za lastno varstvo, minister pa pri svojem odločanju upošteva njegovo mnenje (oziroma priporočilo). Pravni vidik je torej za arhive še vedno "neprijeten", saj arhiv zdaj odgovarja ne le družbi, ampak tudi ministru, v čigar območje sodi.

B) Izguba družbene veljave arhivov

Pojavljala so se tudi mnenja, da arhivi v primeru, če niso edine ustanove, ki skrbijo za arhivsko gradivo, izgubljajo veljavo v družbi. Zagovorniki tega mnenja so zagovarjali načelo, da morajo arhivi prevzeti vse arhivsko gradivo, ki se nahaja v "nearhivskih" ustanovah.³²

C) Večina kulturnih ustanov še ne izpolnjuje vseh pogojev, ki jih zahteva ZVDAGA

Zagovorniki zgornjih dveh mnenj so imeli - ali še imajo - gotovo v rokah precej močne argumente, saj so še danes le redke ustanove, ki izpolnjujejo prav vse tiste pogoje za vzpostavitev lastnega varstva, ki jih zahteva 62. člen ZVDAGA. Če že skrbijo za ustrezno urejenost, popisanoost in uporabo arhivskega gradiva, ki ga hranijo, in če zagotovijo zanj ustrezne materialne pogoje ter finančna sredstva, pa največkrat nimajo zaposlene osebe z opravljenim strokovnim izpitom iz arhivske dejavnosti.

D) Slabe izkušnje iz preteklosti

Nezaupanje do lastnega varstva je marsikdaj tudi upravičeno, saj se je v preteklosti že zgodilo, da so določeni deli gradiva o delovanju posameznih kulturnih ustanov "izginili". Lahko so se izgubili ob selitvah iz ene stavbe v drugo, včasih je iz povsem neznanega vzroka neznano kam izginilo gradivo iz določenega časovnega obdobja. Na takšne slabe izkušnje arhivisti seveda nikakor ne bi smeli pozabiti!

KAJ TOREJ STORITI?

Menim, da bi kljub vsemu lahko pritrdili tistim predstavnikom arhivske stroke, ki so se zavzemali za to, da bi kulturne ustanove lahko same skrbele za svoje lastno arhivsko gradivo. Gotovo "ne bi bilo prav", kakor je ugotavljal Jože Žontar, "da bi se vnaprej postavili na stališče zaprtosti oziroma nefleksibilnosti pri zbiranju arhivskega gradiva".³³ Bolj smiselno od naprežanja, da bi vse arhivsko gradivo zbrali v arhivih, bi bilo pritrditi mnenju Janeza Kopača, ki se je zavzel za nastanek bolj enotnih evidenc gradiva, ki ga hranijo kulturne in druge "nearhivske" ustanove, za uveljavitev arhivističnega pristopa k urejanju in popisovanju gradiva, za širše uresničevanje zahteve po strokovni usposobljenosti zaposlenih v kulturnih in drugih ustanovah, ki delajo z arhivskim gradivom, in tako "povečati ne prav številne vrste usposobljenih arhivistov".³⁴ Vsaka ustanova, ki želi zadostiti zakonskim določbam za lastno varstvo arhivskega gradiva, mora namreč imeti med drugim tudi zaposleno osebo z opravljenim strokovnim izpitom iz arhivske dejavnosti, ta pa nedvomno lahko omogoči znatno višji nivo upravljanja z gradivom kot opravljeni preizkus strokovne

---

³² Kopač, *Razmejitev arhivskega gradiva med arhivi in muzeji*, Arhivi, str. 28.

³³ Žontar, *Predpisi, ki urejajo arhivsko dejavnost*, Arhivi, str. 8.

³⁴ Kopač, *Razmejitev arhivskega gradiva med arhivi in muzeji*, Arhivi, str. 31.

usposobljenosti, ki zadošča tam, kjer lastnega varstva nimajo in predajajo svoje gradivo pristojnemu arhivu.

Prav tako bi bilo, kot je zapisal nekdanji arhivist in poznejši muzealec Branko Šuštar, vprašanje prevzemanja arhivskega gradiva in muzejskih arhivskih zbirk potrebno reševati z vsakim muzejem posebej, saj nikakor ne bi bilo smotno, če tistim ustanovam, ki izpolnjujejo zakonsko določene pogoje, ne bi dovolili hraniti tako arhivskega gradiva, ki so ga zbrali, kot tudi tistega, ki je nastalo ob njihovi dejavnosti.³⁵ Seveda pa bi ob tem morali paziti na vestno izpolnjevanje pogojev varne hrambe in vestnega ravnanja z gradivom.

Misli, ki jih je o problematiki razmejevanja gradiva med arhivi in kulturnimi ustanovami izrazil Vladimir Žumer na posvetovanju slovenskih arhivistov leta 2000 v Bovcu, potem ko je bilo o tej temi izrečenih že precej burnih besed, so še vedno aktualne: "Bojne sekire' so zakopane, razvoj gre počasi in vztrajno v smeri koncentracije arhivskega gradiva v arhive, nekaj ga bo za vedno ostalo tudi v nearhivskih ustanovah, nekaj pa ga bo vanje tudi še pritekalo."³⁶

In če ob koncu povzamemo prej nanizane misli, lahko rečemo, da naj kulturne ustanove še naprej hranijo svoje arhivsko gradivo, saj je zanje večkrat bolj zanimivo in uporabno kot za arhive, vendar naj zagotovijo, da bo zanj skrbela oseba z visoko izobrazbo in arhivističnim strokovnim izpitom, ki bo v stalnem stiku s pristojnim arhivom in arhivsko stroko. Seveda pa bi bilo treba vse gradivo, ki bi ga hranili izven arhivov, tudi evidentirati, popisati in vključiti v arhivski informacijski sistem. Več kot potreben bi bil tudi vodnik po fondih in zbirkah v nearhivskih ustanovah Slovenije.

VIRI IN LITERATURA

- Kopač, Janez: *Razmejitev arhivskega gradiva med arhivi in muzeji (Koreferat za posvetovanje arhivskih delavcev Jugoslavije v Postojni od 18. do 19. oktobra 1989)*. Arhivi 15, št. 1-2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1992, str. 23-29.
- Okoliš, Stane: *Sto let od ustanovitve Slovenskega šolskega muzeja in njegov arhivski oddelek*. Arhivi 21, št. 1-2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1998, str. 103-106.
- *Splošni zakon o državnih arhivih*, Uradni list FLRJ, št. 12/1950.
- Šmid Gašper, Žumer, Vladimir (urednik Šmid, Gašper, fotografije Kokalj, Dragica): *Arhiv Republike Slovenije*. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 2005.
- Šuštar, Branko: *Muzeji in arhivi med konkurenco in sodelovanjem pri varstvu arhivskega gradiva*. Arhivi 15, št. 1-2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1992, str. 29-32.
- Vovko, Andrej: *Arhiv Slovenskega šolskega muzeja*. Arhivi 4, št. 1-2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1981, str. 120-121.
- *Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (ZAGA)*, Uradni list RS, št. 20/1997.
- *Zakon o naravni in kulturni dediščini*, Uradni list SRS, št. 63/1980.
- *Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih - ZVDAGA*, Uradni list RS, št. 30/2006.
- Zaletelj, Ana: *Zgodovinski pregled zakonodaje o spomeniškem varstvu in arhivih*. Arhivi 3, št. 1-2, str. 29-39.

³⁵ Šuštar, *Muzeji in arhivi med konkurenco in sodelovanjem pri varstvu arhivskega gradiva*, Arhivi, str. 28.

³⁶ Žumer, *K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah*. Zbornik referatov z 19. zborovanja Arhivskega društva Slovenije, *Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva*, str. 28.

- *Žontar, Jože: Pravno urejanje varstva arhivskega gradiva za slovensko ozemlje do zadnje spremembe zakona. Arhivski predpisi v Republiki Sloveniji, Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 2007, str. 5-29.*
- *Žontar, Jože: Predpisi, ki urejajo arhivsko dejavnost. Arhivi 4, št. 1-2, Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1981, str. 5-36.*
- *Žumer, Vladimir: K problematiki varstva arhivskega gradiva v arhivih, muzejih, knjižnicah in drugih kulturnih ustanovah. Zbornik referatov z 19. zborovanja Arhivskega društva Slovenije, Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, arhivi in marketing, računalniško popisovanje arhivskega gradiva, Bovec: 2000, 16-37.*
- *Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (ZAGA), Uradni list RS, št. 20/1997.*
- *Zakon o naravni in kulturni dediščini, Uradni list SRS, št. 63/1980.*
- *Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih - ZVDAGA, Uradni list RS, št. 30/2006.*

SUMMARY

IN-HOUSE PROTECTION OF ARCHIVAL MATERIAL IN CULTURAL ESTABLISHMENTS: FOR OR AGAINST?

The protection of public and private archival holdings kept by 'non-archival' institutions has been widely discussed during recent decades. Considerable attention was paid to the delineation of the activities concerning the protection of archival materials between the archives, museums and libraries. The main focus was placed on the archival holdings held by cultural, scientific, research and other institutions as part of their collections (museum, gallery, library and other collections). Much less attention has been given to the archival holdings, which relate to the internal operation of these institutions and are intended to be handed over to the competent archives after a specified time period. The institutions have often expressed their preference for the in-house protection of these archival holdings, which certainly holds true for museums, galleries and theatres of national significance falling under the competence of the Archives of the Republic of Slovenia. What action should be taken? Should such preferences be respected or should the archival holdings in their possession be handed over to the competent archives? There are arguments in favour of both options.

Why would it be reasonable for cultural establishments to manage their own archival holdings? The fact is that there are several such establishments already engaged in managing all or part of their archival holdings. Undoubtedly, the way in which the Slovenian archives developed played a part therein – museums and museum and historical societies had been established in the Slovenian territory well before the archives. For that reason, many Slovenian museums hold archival holdings as part of their museum collections. The museums also gathered archival holdings through the exhibitions they organised; often, individuals and societies handed over their archives because they believed it was more suitably placed within a particular museum than within a public archives that kept all types of archival holdings. Similarly, other cultural establishments, including galleries and theatres, collected extensive archives related not only to their internal operation but also to life and work of artists engaged in their respective areas. In the past, legislation enabled the in-house protection, expert management and use of the archival holdings in cultural establishments; consequently, these establishments have considerable experience in

this area. The scope of archives related to the internal operation of an individual establishment is far less extensive than that of the archival holdings held as part of museum, gallery, theatre and other collections; in most cases, it would therefore not be useful to hand these archives over to the competent public archives, especially in view of the fact that museum and gallery collections lack the functional value if consulted without related supporting documents.

We must not overlook the fact that cultural establishments have often failed to meet all the required conditions for the in-house protection stipulated by Article 62 of the Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act. Undoubtedly, the removal of archival holdings would render its use more inconvenient for those who need it in their daily work; hence, it would be more useful if the archives would encourage the compliance with all statutory conditions for work with the archival holdings thus promoting high standards in its use.